

Adatok a magyar zenéről

Hiányolom, hogy a magyar mű- és népszene csak nagyritkán jelenik meg a rádióban, a TV műsorokban, hangversenytermekben. Ezért másoltam be egy – még az I. világháború előtti időszakról készült rövid összefoglalót a magyar zenéről.

Forrás: *Magyarország kultúrtörékvései 896-tól 1935-ig (A Budapesti Központi Gyógy- és Üdülőhelyi Bizottság kiadása 1935)*

119.o.-127.o.

Már *Szt. Gellért* legendája említi, hogy a XI. század elején egy búzát őrölő leány különös zengésű magyar dalokat énekelt. Táltosok, regösök, kobzosok, igricek, lantosok tartották fenn a nép között a zene és az ének iránti érdeklődést. Már *Szt. Gellért* iskolájában tanították az éneket; a veszprémi egyetemen a XII. században kötelező tárgy volt ez; az 1382. és 1515. év között tartott hat magyar zsinat panaszolta, hogy még mindig dívnek a pogány énekek és táncok, és követelte, hogy a kisebb egyházi rendekre való felszentelés előtt vizsgálják meg a jelölt olvasottságát és zenei ismereteit. *Szalkai László*, későbbi primás, mint a sárospataki ferences iskola növendéke (1490) zeneoktatási jegyzeteket írt; *Mátyásnak* ezüst orgonája volt Visegrádon, *II. Lajos* pedig híres zenészeket (*Stolzer*, *Willaert*) tartott az udvarában.

A történelem viharai alig engedték azonban a népnek, hogy tudományosan is belemélyedjen a zenébe, annál inkább kifejlesztették azonban a lírai zene szeretetét az esti őrtüzeknél búsongó katonák, a pásztorok és az otthon nehéz sorssal küszködő nép körében. Így keletkeztek azok a bánatosan kesergő, hol kitörő örömmel tomboló, a nép érzésvilágát visszatükröző, hazafias, vallásos, tréfás, szerelmes, nép-, pásztor-, bethlehemes stb. dalok, amelyeket a cigányok napjainkban is oly szépen tolmácsolnak. A leghíresebb, legelragadóbb játékú volt ezek között egy leány: *Cinka Panna* (+1772); magas zenei értékre emelkedett *Bihari János* (1764-1827), *Sárközi*, *Patikárius* és *Rácz*, újabban *Dankó*. Hírneves zeneművészek akadtak, akik a „cigányos” előadásmodorral világsikert arattak (*Reményi Ede* 1829-98). Különös népszerűsége vergődött néhány magyaros hangszer is... a tárogató, a cinbalom, furulya stb.

Ebből az őseredeti, témáiban kifogyhatatlan zenéből alakult ki a magyar egyházi, színpadi és műzene (*Lavotta János* 1764-1820), *Rózsavölgyi Márk* (1787-1848), *Erkel Ferenc* (1810-93), *Mosonyi Mihály* (1814-70), *Liszt Ferenc* (1811-86), *Egressy Béni* (1814-51), *Goldmark Károly* (1830-1915), *Hummel János* (1778-1837), újabban *Beliczay Gyula* (1835-93), *Vavrinecz Mór* (1858-1913), *Michalovich Ödön* (1842-1929), (hogy a briliáns, világhírű élőket ne említsük), sőt megihlette a legnagyobb, külföldi géniuszok: *Haydn* (1761-90-ig Kismartonban élt), *Beethoven*, *Schubert* (1818-24-ig Cseklészen nyaralt), *Berlioz*, *Brahms* lelkét is. Ezek szívesen időztek ebben az országban; - *Beethoven* írja:”szeretem ezeket a bajuszos magyarokat” – de a bajusztalanok iránt sem volt érzéketlen, hiszen életének nagy regénye itt folyt le (gr. *Brunswick Teréz* 1775-1861). Mások végleg letelepültek körünkben (*Csermák A.*

1771-1822), *Doppler F.* 1821-83, *Volkmann R.*, *Prevost H.*, *Perotti Gy.* 1841-1901, *Anthe György* (1863-), stb.)

A magyarországi származású elhalt zeneművészek hosszú sorából még fel kell említenünk *Böhm József*, *Auer Lipót* (1845-1930) és *Vecsey Ferenc*, mindenképp azonban *Joachim József* (1834-1907) hegedűművészek, továbbá *Popper Dávid* gordonkás és *gr. Zichy Géza* félkarú zongoraművészek a nevét.

Magyarország különben az elméleti zene terén is létrehozott óriásokat, - innen vándorolt ki hajdan *Graevius Bakfark Bálint* (1507-76) lantos és *Neusiedler J.* a XVI.sz., *Bockshorn* (1628-65), *Kusser* (1660-1727), *Weigl*, újabban *Nikisch Artur* (1855-1922), vagy *Richter J.* (1843-1916), akik korunknak legkiválóbb dirigensei közé tartoznak.